

TRIBUNA

REDACTIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14
beni; a doua oară 12 benii; a 3-a
oară 8 b. de fiecare publicație.
Atât abonamentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte în Arad.
Telefon pentru oraș și comitat
Scrierile adresate nu se primesc

In atențiunea viriliștilor români din comitatul Aradului.

*Lista membrilor viriliști ai congrega-
țiunii comitatului Arad, se va compune prin
comisiunea verificatoare a comitatului, în 16
și 17 Septembrie a. c. st. n.*

*Preoții, advocații, profesorii etc. au fa-
vorul legal, ca darea lor, precum și a so-
țiilor și băeților lor minoreni, să se compute
dublu la compunerea listei dacă aceasta o
cer la timpul său.*

*Atragem deosebita atențiune a preoților
și a advocaților noștri, ca până în 16 Sep-
tembre a. c. st. n. inclusive, prin un petiț
— scutit de timbru — se ceară ca darea
să li-se compute dublu.*

*Petițul e a se adresa comisiunii veri-
ficatoare, (Igazoló választmány) și trebuie
înaintat vicișpanului.*

*Interesele poporului nostru cer, ca nici
unul care solvește darea recerută să nu ră-
mână afară din listă, deci rugăm cu insis-
tinență pe cei îndreptățiiți, să se useze de drep-
tul garantat în lege, până la timpul sus in-
dicat, căci reclamările ulterioare nu se iau
în considerare.*

Politica Sașilor.

In lupta mare ce s'a încins încontra proiectelor de legi pe cari le prepară ministrul Berzeviczy, Sașii și-au spus și ei cuvântul. Și lucru ciudat: și l'au rostit nu deputații chemați anume să arate țerii și dietei ungare ce cred ei și poporul lor despre planurile ministrului de școală, ci autoritatea lor bisericească, superintendentul cu întreg consistorul, a decis să se înainteze guvernului un memoriu, în care să se dovedească ilegalitatea celor-ce vrea să facă Berzeviczy și să protesteze împotriva a ori-ce tentativă de a se știrbi drepturile naționalităților în genere, și în special ale Sașilor.

Hotărîrea aceasta a fost primită cu mulțumire de întreg poporul săsesc. Presa în-deosebi și-a arătat bucuria; nici nu există un singur sas care să aibă altă părere, care să susțină că ar fi deemn a răbda ciuntirea drepturilor naționale și contesionale fără ca cel puțin să se facă un protest bărbătesc.

Când proiectul lui Berzeviczy va fi prezentat dietei, desigur că cercurile electorale vor protesta și ele.

Chiar acum se impune însă întrebarea: care este de prezent și care va fi în viitor atitudinea deputaților sași? Se știe anume, că deputații sași aleși cu program național, în frunte cu Sasul «verde» Dr. Lurtz, au intrat în partidul guvernamental. Prilej la aceasta li-a dat o declarație a contelui Tisza privitoare la ajutorarea bisericii protestante...

Pe lângă ca protestantul conte Tisza, solicitat de deputații maghiari protestanți din toate partidele a' promis că va ajuta parochiile protestante, deputații sași au aplaudat și s'au dat cu guvernul.

Multă lume a rămas atunci surprinsă. In primul rînd Germanii din Austria și din Germania, ale căror organe au și comentat defavorabil această — desarmare. Dar, în sfîrșit, deputații sunt datorii cu răspundere numai conștiinței lor și — alegătorilor. De-oare-ce conștiința i-a lăsat să facă acea schimbare la față — dintr'o zi într'alta din «verzi» ce erau, să se declare mameluți — ear alegătorii au aprobat și ei trecerea cu bagaj în oastea maghiară, — nu mai era nimic de zis.

Vorba e că toate acestea s'au petrecut la începutul domniei actualului guvern, pe când multă lume credea în vorbele frumoase ale contelui Tisza... D'atunci încoace Tisza a devenit cel mai primejdios bărbat de stat maghiar. El a învățat adică lucrurile cu atâta abilitate, că a desarmat d'oparte opoziția maghiară și s'a întărit astfel în sus, la Viena unde de doi ani se aștepta votarea contingentului militar, a bugetului precum și a listei civile, — ridicate; ear pe de altă parte a reușit să stoarcă însemnate concesiuni, întărîndu-și poziția și în jos, așa că acum nu pare să aibă scop mai apropiat de cât să facă cee-ce încercase și tatăl său: să zdrobească opoziția naționalităților!

Despre lucrul acesta trebuie că s'au convins toți deputații nemaghiari din Dietă.

MOARA PĂRĂSITĂ.

In ziua aceea asfințitul era de o frumusețe neobișnuită: de multă vreme nu văzusem văzduh așa de limpede, aer așa de adânc, albastru-umed, și colorație așa de puternică. La apus un nou mare, vinăt cuprîndea cerul și sta nemișcat, acoperind flacărele soarelui; iar pe marginile codrilor de nou, din miază-noapte în miază-zi, scânteia un tighel de aur în zigzaguri fantastice deasupra zării. Pe întunecimea posomorâtă, dunga aceasta de foc se tăia brusc, fără slăbiri și resfrângerii, și din fundul zării noaptea se înălța, amenințînd pămîntul cu o mare de umbră.

Pe urmă, de odată, norii crepară și focurile asfințitului țîșniră ca niște isvoare. Păturile vinete se suptiară, tighelul de aur se șterse, o lumină mare umplu întreg asfințitul. In vîi, pete răslețe de apă licăreau pline parcă de veselie.

Încet-încet din valurile de lumină se arătară iar sfărîmăturile nourilor; soarele se cufundă, de-asupra lui rămase o pânză de sânge; mai sus fantasmă trandafirii își schimbau formele, dispăreau și se arătau iar, până-ce rămaseră straturii, dela roș la viroliu strevăzător, colorii fine, de o dulceață nespusă.

Apoi totul se liniști, cerul se întunecă și umbrele euceriră văile ca un abur ușor.

Mă trezii ca dintr'un vis, parcă o taină mare îmi pătrunsesse sufletul. Ridicați sabia, care căzuse de-alungul piciorului, întorsei capul spre oamenii mei cari așteptau tăcuți și foarte liniștiți, și șoptii: „înainte!”

Caî se urniră și pornirăm la pas.

Malurile părăului prin preajma căruia ne strecuram erau pline de verdeată bogată; ici-colo sălcii cu frunzele pălite atârnav nemișcate de-asupra ciaruirilor de unde. La o cotitură, o rață selbatică bătu apa cu aripile, măcăi aspru, se repezi în sus și se îndreptă ca o săgeată spre asfințit. Liniștea adâncă se întinse iar, înfumurarea inserării se facea din ce în ce mai deasă.

Eu nu mă simțiam tocmai bine. La zborul raței îmi tresărise inima, — ce va fi când se vor arăta capetele dușmanilor printre sălcii? Frică în adevărul înțeles al cuvîntului nu-mi era, dar simțiam o greutate în piept, o presimțire tristă parcă. Îmi închipuiam cu toate acestea că după întâia clipă, zvăcnirile vor înceta, înflăcărarea mă va cuprinde și mă voi simți în stare să înfrunt lumea. Dar astea erau idei: nici-odată nu făcusem proba.

Gîndind așa, mă întorsei în șea și privii spre cei zece oameni cari mă urmau. Erau liniștiți, se cumpăneau înainte și înapoi, după pașii regulați ai cailor. Farmecul inserării le eucerise și lor sufletele, ochii cercetau cu lene și cu nepăsare împrejurimile; frunzașul Pintilie chiar zîmbea în sine răsucindu-și mustața: numai sergentului Savin îi scânteiau, sub sprîncenele groase ca două mustăți, picăturile de păcură, și parcă sfredeliau malul părăului înainte; iar urechea lui ar fi auzit și lunecarea unui șarpe prin ierbării.

Îl întrebai încet:

„Ce zici tu, Savin? nu mai vin cercetașii...”

El răspunse cu liniște:

„Poate au dat de ceva, trăiți, domnule sublocotenent!”

Ceialți se înălțară în șele și se așezară mai bine; unii ostară, ca turburați din gânduri Savin zise iar:

„In josul părăului este o moară părăsită, din podul căreia se vede satul. Poate s'au oprit acolo. — Deodată ridică capul și duse mîna la ureche. — Pst! s'aude ceva!

— Stai, șoptii eu, tresărînd. Ce este?”

Oamenii se opriră și-și plecară carabinele în lungul coapselor. Un pas rar, greu, amestecat cu altul mai ușor, se apropia.

„Vine Grecu! — zise Savin. Apoi rosti ceva mai tare: Grecule!

— „El e!” se auzi un glas întunecat de o răgușeală ușoară.

Și deodată ieși de după o salcie călărașul, mărunt și bine legat, ducîndu-și calul de căpăstru.

„Vine și Năstase pe celalalt mal, zise el, oprindu-se înaintea mea.

— Bine, zisei eu, ce veste?

— Trăiți, domnule sublocotenent în josul părăului este o moară părăsită. Am văzut eu, cu ochii mei, și a văzut și Năstase, cum au intrat în ea opt Cerchesi.

— De unde veniau?

— Din sat: dela furături pe semne...”

Sergentul Savin începu a se scărpinga în cap: Opt! Măi tată Marcule, cum o să-i mă măcinăm!

— Trăiți, domnule sublocotenent, șoptii tainic și frunzașul Pintilie; cu rîșnița cea mare

Eu tăcui. Aveam ordin să fac o recunoaștere în josul părăului și să atac, dacă întălesc, detașamente mici, pentru a face prizonieri. Dar aic mergea cam greu. Erau opt, aproape cât noi și

Presa guvernamentală doar o spune pe față că asta e scopul politicii actuale. Dar a declarat-o însuși Tisza, când cu răspunsul dat singurului deputat naționalist Dr. Vlad. S'au convins aceasta și deputații sași »verzi«. S'au lămurit, la tot cazul, alegătorii lor, cari ori cât au fost crescuți în principii oportuniste, au învățat însă chiar dela Lurtz și cellalți »verzi« să abandoneze oportunismul și să facă opoziție verde națională când guvernele maghiare lovesc în existența lor etnică....

Știm doar, că sub presiunea acestui spirit național, deputații sași guvernamentali au fost siliți să părăsească pe Bánffy când cu proiectul de lege despre maghiarizarea numelor comunelor... Ei, cum o să mai stea în partidul guvernamental deputații sași aleși ca naționaliști acum când guvernul lui Tisza vine cu un proiect de lege mai agresiv de cât toate cele de până acum? Și cum o să rabde asta alegătorii și presa care a primit cu entuziasm hotărârea consistorului de a protesta în contra proiectului lui Berzeviczy?

Sașii »verzi« sunt doar în altă poziție ca și ceea a deputaților români de naștere, dar cari înainte de a se alege, și-au închinat sufletul partidului guvernamental! Ei trebuie să părăsească pe Tisza și atătura de alegătorii lor, alătura de autoritatea lor supremă bisericească, alătura de celelalte naționalități d'opotrivă primejduite, să-și ridice cuvântul și să protesteze cu bărbăție împotriva proiectului ministrului Berzeviczy.

Alt-fel întreaga lor politică ajunge o enigmă, pe care n'o mai înțelege nimeni și cu atât mai puțin o poate aproba cine-va.

Din Bihor.

II.

Prin aceste câte-va reflexiuni răspunsul meu ar fi pe deplin deajuns spre a reduce la valoarea lor injurăturile amintirilor scribleri, și respective spre a le arăta în toată golăciunea răutății lor, — și astfel aș putea încheia firul acestor rënduri.

În moară nu era ușor de pătruns, dacă păgânii ar fi prins de veste. Afară de asta, inima, pâr-dalnică, se sbătea, și presimțirea ceea nu-mi dădea pace!

Prin seara din ce în ce mai întunecoasă, se auziră iar pași, o piatră se rostogoli în părau, undele bolborosiră și Năstase, celalalt cercetași se arătă negru printre pletele sălciiilor.

„A venit Grecu? șopti el.

— Venit, răspunse cineva.

— Trăiți, domnule sublocotenent, nici nu mișcă. Parcă s'au culcat în moară...“

Trecu pe lângă mine și se așeză în rënd cu cel-l'alt.

Mihail Sadoveanu.

(Va urma).

Teatrul în Spania.

Din chipul cum Manuel Bueno a împărțit istoria literaturii dramatice contemporane din Spania, apar lămurit și bine caracterizate 3 perioade de dezvoltare.

Perioada romantismului, al cărei suflet e Eschegaray; o perioadă de trecere și perioada realismului.

În Spania perioada romantismului a ținut mai mult decât în ori care altă țară, în toate ramurile de manifestație literară. Era fatal ca

După ce însă chestiunea economică în părțile Bihorului, mai mult ca ori și când, este la ordinea zilei, fie-mi permis a insista încă puțin asupra ceea ce am putea numi programul economic al episcopului nostru, întrucât mi-s'a dat, a-mi câștiga cunoștințele despre el.

Poporul român dela poalele Bihorului — și alt popor acolo afară de vre-o patru-cinci sunte maghiare sau amestecate nici nu există — împărășiat fiind pe locuri muntoase sau pe șesuri de munte, din bătrâni a trăit mai cu seamă din economia de vite și din lemnărit.

Pe câtă vreme numărul locuitorilor era mai mic și s'au menținut obiceiurile și năravurile cele vechi, tradiționale, acest popor avea anevoios, nu-i vorba, traiul, dar totuși nu greu de suportat.

În timpul mai de pe urmă însă numărul locuitorilor s'a înmulțit deardindul în sate, obiceiurile au început a se schimba, prin ceea-ce am putea numi mai mult sau mai puțin lux împrumutat dela orașe și mai ales prin avântul duros ce l-au luat cărciumele. Pe de altă parte pădurile s'au regulat prin dispozițiuni legale aspră dar necesar pentru conservarea lor, proprietățile sătenilor, s'a segregat de a le domeniilor, pășunatele în forma aceasta s'au restrâns, ca și lemnăritul pus în genere pe alte baze.

Ear paralel cu schimbări restrictive sarcinile publice de tot felul au crescut colosal.

În atari împrejurări în modul de trai al poporului încă trebuia să se facă mai mult decât o schimbare, — și totuși aproape nimica, sau numai foarte puțin, s'a făcut până acum.

Dacă voi semna la faptul, că în timpurile mai din urmă a crescut numărul celor ce dela munte se pogorâră la lucrul câmpului pe șesurile bogate ale pustelor ungurești și aceasta mai numai în vremea secerișului, atunci aproape totul am spus privitor la schimbarea modului de trai al lui.

Incolo aceeași practică la cultivarea câmpului și adevărată a răzoarelor, aceleași mijloace primitive și aceleași puteri risipite la lemnărit, aceeași rasă de vite degenerare prin vremuri, același pomărit nerational și lăsat în știrea Domnului.

Așa însă nu mai merge. Timpul este suprem, ca să înceapă o altă direcție, altcum miseria va crește și fără de secetă și poporul nostru bun, blând și răbduriu dela firea sa, în scurt, mergând din rău în rău, va ajunge nu departe de perire.

Cete de procoi mincinoși, cari în realitate altceva vânează și pe aici ca și în alte părți, cu cuvinte meșesugite și ademenitoare s'au pornit a stânga focul durerilor vârsând oleiu pe el, nutrind mințile atât de inapoiate în cultură cu idei absurde, menite nu a îndrepta răul și a-l vindeca, ci a turbura chiar ordinea socială, împingând pe oameni spre povârnișul anarchiei, de unde au să se trezească cu năcazură și mai mari și cu amărăciuni și mai dureroase.

poporul acesta nervos, în vinele căruia sângele clocotește vecinic fierbinte și furios, cu inima tină și caldă, impresionabil până la exces, în stare de înălțări și aventuri sufletești sublime, răsfățat de fire pe un pământ din cele mai înzestrate, încălzit de un soare mai fierbinte și legănat de valuri sburdalnice, să-și exprime simțimintele și impresiile, puternic date dar și puternic primite, în cea mai romantică literatură

Perioada de romantism a produs, mai ales în literatura dramatică din Spania, opere mărețe și artiști geniali. Vico și Calvo au atins culmi pe cari puținii foarte puținii sunt chemați să le atingă. Duseseră școala dramatică romantică la o desevârșire uimitoare. Multimele fermecate, cucerite de mișcările lor splendide, executate cu ușurința unei treceri de noaptea, de vocile lor cristaline, ecouri ale unui glas tainic și depărtat care mișcă și sguode, năvăleau cu lăcomie în sălile de teatru. Un curent puternic se stabilea între public și actori, curent care făcea ca publicul, legănat de armonia fermecătoare a versurilor, să se înalțe cu sufletul la realitatea lucrurilor închipuite și jucate de actori, să ia parte activă la acțiune, să plângă, să sufere și să se bucure împreună cu eroii dramei, astfel încât la un moment dat sala să facă impresia „unei mulțimi de epilectici“! Ce spectacul mișcător! Numai așa teatrul poate să-și îndeplinească adevărată lui menire de păstrător al focului sacru al națiunii și de stimulent puternic al marilor aventuri sufletești, chieazășie sigură a conștiinței de sine.

Mișcat de asemenea stări triste și bolnăvicioase și preocupat de gândul, de a concurge după putință la vindocarea lor, iar pe de o altă parte având a suporta sarcini domeniiale mereu crescătoare și a contribui la alinarea lipsurilor, cari zi de zi se înmulțesc împrejurul nostru, Episcopul deja din anul cel dintâi, în aceasta dieceză a pus mâna la reforme economice destinate a da avânt din ce în ce mai puternic afacerilor domeniiale

Astfel în primăvară a regulat grava cestiune a pășunatelor în munți și în pădurile domeniiale cestiune de interes vital aproape pentru o sută de sate din aceste părți. Nu voi insista asupra modului înțelept de regulare al acestei cauze grave, prin care obștea locuitorilor a fost scăpată din mâinile cător-va fruntași din sinul lor, cari cele mai adeseori la spatele domeniului deprindeau un fel de uzură meșesugită, dar nu puțin simțitoare pentru cei mai săraci.

Nu voi spune, că deja de atunci au fost lărgit pășunatele cu peste 6000 de jughere de pădure, ținută sub opritură, și nu voi arăta nici prețurile de tot modeste — pe alocurea una cu alta abia 10—15 cruceri de jugher — ale arendelor anuale: toate aceste în trăsături generale s'au făcut cunoscute la timpul său.

Ci una totuși voi să spun și anume, că pe câtă vreme pășunatele se dădeau în arendă numai pe câte un an și respective după sezonul de vară și de iarnă, spre începutul lunii lui Septembrie vitele trebuiau menate jos dela munte, dacă proprietarii lor nu țineau și pășunatul de iarnă, ear primăvara licitațiunile având loc de obicei numai pe la S-tul George, pășunatul se începea târziu.

Acuma însă când pășunatele sunt date în comune și nu la particulari, pe câte trei ani, pășunarea poate ținea ori cât și se poate începe ori când, după-cum va permite vremea. Și din întâmplare, chiar anul acesta cu seceta cea mare, și cu lipsa de nutreț, va dovedi importanța acestei reforme.

Pentru reînnoirea rasei de animale domestice, cu prețuri foarte mari, a procurat vite în parte de dreptul din Pinzgau și rimători de cea mai bună rasă, din cari toate pe încetul își vor putea procura dela domeniu și oamenii din jur.

Înființarea fabricii agricole de spirt, pentru care a făcut deja pașii de lipsă, nu puțin va concurge la ridicarea valorărei vitelor și a produselor din acest ținut.

Reînnoirea sămânțelor de cereale a făcut-o deja în primăvara trecută procurând de unde numai s'a putut afla mai bune și mai potrivite. Spre a da ținutului pildă de a începe cultivarea rațională a pomăritului, tot în primăvară a procurat și a plantat aproape zece mii de altoi nobili, și continuarea astor fel de plantațiuni nobi-

În perioada de trecere, cele din urmă licăriri ale romantismului care se stinge, se luptă cu cele dintâi semne de viață ale realismului, Luptă slabă, nehotărâtă și foarte foarte puțin productivă. Nici un semn puternic de afirmare din partea realismului și nici o pălpătură mai caldă sub cenușa romantismului, sgândărită, din când în când, de iubitorii lui. Această nehotărâtă e stăpână însă tot de amintirea trecutului glorios al romantismului. Multă vreme toate încercările de afirmare, toate licăririle realismului au fost întunecate de umbra groasă ce se întindea în urma lui Eschegaray, care luase niște proporții uriașe.

În sfârșit realismul a învins, s'a dezvoltat, a ajuns la apogeu. Școala veche declamatorie s'a părăsit cu desăvârșire și au apărut artiști moderni ca Don Fernando Diaz de Mendoza și Maria Guerrero, de o valoare netăgăduită. Chiar acum însă, când școala realista e în floare, operele dramatice se resimt, pe ici pe colo, de influența romantismului, care nu va dispărea nici

Întreaga operă dramatică din Spania poartă adânc săpată pecetea individualității naționale, odată din literatura spaniolă, fiind că e în sângele și carnea acestui popor.

Ori care ar fi fost timpurile și școala la modă, un lucru e sigur: că publicul din Spania a iubit și iubește teatrul ca pe un izvor necesar de hrană sufletească indispensabilă, și că artiștii și autorii câștigă parale bune de pe urma lui. În Spania toată lumea se duce la teatru, mai ales când cu spectacolele împărțite de care am vorbit într'un număr precedent.

litate este în curgere de a se face în întindere încă mult mai mare.

S'ar mai putea aminti dispozițiunile luate spre a pune la cale fondul de împădurire, spre a se regula curgerea apelor mai mică, spre a se cultiva mai intensiv nutrețele artificiale, spre a se face regulamente de serviciu, spre a se despărți și mai precis socoțile diferitelor ramuri de economie, cu scopul de a se cunoaște și mai bine rentabilitatea lor etc. Dar și cele înșirate mai sus sunt de ajuns spre schițarea unui program economic concepiat între marginii destul de largi.

La urmă adaug, că noua residență episcopască din Oradea-Mare, deja înainte de a fi pe deplin terminată, prin cuvinte mari și impunătoare spune celor ce o privesc, că va să fie un strălucit monument al măririi bisericești și chiar a numelui românesc pe țărâmurii Crișului.

Și celelalte, după aceste!

Vasile Dumbrava.

Războiul ruso-japonez.

Dela ultima luptă încoace n'au prea stat față în față Rușii și Japonezii. Armata lui Kuropatkin reușind să scape din primejdia, care o amenința grație nu talentului strategic al generalisimului rus, ci mai mult greutateilor enorme, pe cari Japonezii și mai ales Kuroki numai în parte a reușit să le învingă, așa că planul de împresurare al Japonezilor numai în parte a fost realizat — grăbește să se concentreze undeva la loc mai sigur. Japonezii fiind prea obosiți în urma luptelor necurmăte de săptămâni de zile, nu urmăresc de-o dată pe Ruși, dându-le pace să se adune, unde lor le va conveni mai bine și li se va părea mai consult. Atâta se știe, că Kuropatkin se retrage cu armata sa, dar că de present unde se află: dincolo de râul Hun ori la sud de acesta nu se știe pozitiv. Se afirmă — deși telegramelor ultime nu li-se prea pot da crezământ, — că corpul de armată rus de sub comandamentul generalului Meyendorff ar fi avut o luptă aprigă cu trupele de urmărire ale lui Kuroki, pe cari ar fi reușit să le rețină, până ce Kuropatkin cu grosul armatei a mai câștigat nițică vreme pentru fugă.

de oare-ce e țesută numai din durerile și furiile poporului, pe care lumea le înțelege și le simte foarte bine.

Teatrul în Spania e obiectul atențiunii generale: publicul și presa îl frecventează și discută. Apariția unei piese noi e așteptată, de tot publicul, care se grăbește s'o vadă și s'o discute.

Când cel puțin o parte din publicul nostru ar urma pilda Spaniolilor, n'am mai avea ocaziile neplăcute să vedem artiști români, de oare care valoare, căutându-și public străin în țeara românească, jucând piese în spiritul lui, ca să nu moară de foame.

În Spania nu s'ar fi întâmplat nici odată ca după ce o trupă muncește cu stăruință și rîvnă să monteze piesă de renume universal ca A-silul de noapte, să nu aibă la casă, la a doua reprezentare, nici un franc!

Fața de aceste triste împrejurări, să nu se mai învinovătească talentele dacă nu se pun numai în slujba cauzelor naționale și dacă joacă pentru publicul ce și-l găsec. Câtă vreme nu i-se înlesnește artistului mijlocul de a fi preot național, rămâne numai preot al artei adevărate, care e universală și nu cunoaște hotarele puse de prejudecări, nedreptăți în acest caz.

E firesc dacă publicul ar da năvală la piese românești, artiștii ar juca nu mai astfel de piese. Dar în ori-ce caz ei trebuie să mănânce.

„(Voința Naț.)“

De alt-fel evenimente mai importante nu sosesc de pe teatrul de războiu, afară de vești telegrafice, cari lămuresc tot mai mult evenimentul dela Liaoyang. Știrea zilei mai remarcabilă este, că escadra Baltice totuși va merge în Extremul-Orient. Terminul de plecare a fost Duminecă. La fața locului va sosi probabil pe la sfârșitul lunii lui Novembre. Vom vedea ce ispravă va fi în stare să facă, căci e foarte îndoiioasă o acțiune a acesteia, când ne gândim la eventualitatea probabilă că până atunci Port-Arthurnul va fi căzut, ear portul dela Vladivostok înghețat. Este evident că nimica nu va putea ajuta la schimbarea situațiunii înspre bine.

Lăsăm să urmeze aci următoarele telegrame mai importante:

Londra, 10 Septembrie. Armata lui Kuropatkin urmărită de Japonezii își continuă retragerea pe șoseaua mare mandșuriană. Disordinea, învâlnășeala și panica, ce domnia în armate ruse după evacuarea Liaoyangului, după informațiunile lui „Daily Mail“ primite din Mukden, a încetat. Trupele merg în ordine, în șire concentrate. După „Daily Express“ situațiunea trupelor ruse, grație sacrificiului corpului de armată al lui Meyendorff, care la 12 mile de Mukden s'au luptat cu Kuroki nici pe departe numai este atât de desperată, cum se presupunea. Kuroki a atacat mai întâiu Mercuria trecută pe Meyendorff, dar n'a fost în stare să rupă cordonul adversarului, ba a suferit mari pierderi. De atunci Kuroki a repetit mereu atacurile contra lui Meyendorff, dar până acum fără rezultat, așa că Kuropatkin se poate retrage neîmpedat ajungând la Mukden. Din arier-garda armatei ruse mai sunt în pericol încă 10.000 oameni, cari sunt atât de obosiți, în cât abea vor ajunge să se atașeze grosului armatei.

Londra, 10 Sept. Aici se crede că planurile strategice ale Japonezilor n'au reușit de fel. De altă parte se accentuează și aceea, că Japonezii și până-acum an știut să schimbe o situație lor nefavorabilă în spre bine. În Mukden s'a răspândit vestea, că o armată japoneză de 40.000 oameni se află la vest de Mukden. Generalul tătarec din Mukden a trimis o ștafetă la Sanghai, anunțând că armata lui Kuropatkin a sosit acolo în starea cea mai deplorabilă. Generalul tătarec are părerea că armata rusească și acum se află într-o situație critică.

Londra, 10 Sept. Din Mukden se telegrafează, că nici Rușii nici Japonezii nu s'au mișcat din pozițiile lor. Numărul răniților este foarte mare, cari suferă foarte mult. Dela 29 Sept. până la 4 Sept. 12.260 răniți au fost transportați. Pierderile Rușilor până acum n'au fost stabilite, dar se presupune că numărul celor căzuți, răniți și prinși este de 50.000.

Petersburg, 10 Sept. Escadra de pe Baltica va pleca mâine în Extremul-Orient și va fi însoțită până la litoralul Danemarcei de o flotă de 17 vase de război. Escadra va sosi în Asia pe la mijlocul lunii lui Decembrie.

Luptele dela Liaoyang.

Din Pester Lloyd:

Asupra luptei dela Liaoyang nici azi nu se poate face o iconă clară. Ca în ori ce ciocnire, rezultatul luptei nu stă atât de mult în numărul pierderilor suferite de adversar, căci ale învingătorului pot fi chiar mai mari ca ale celui biruit; avantajul pe care o luptă îl aduce învingătorului constă în înbunătățirea propriei sale situațiuni, care formează baza operațiunilor ulterioare; acestea, după victorie trebuie să se desfășoare astfel încât se ofere perspective pentru noi succese, iar în același timp să micșoreze adversarului șansele de rezistență. Pierderile numerice în lupta de zece zile dela Liaoyang nu pot prezenta o prea mare deosebire la cei doi beligeranți; dar în luptele din timpul retragerii, începând adevărat dela 2 Septembrie st. n., după toate probabilitățile, Rușii vor avea pierderi mai mari ca Japonezii. Dar toate acestea nu sunt mare lucru, ceva important și decisiv în succes. Marea însemnătate o are împrejurarea, ce până acum n'a fost pe deplin deslușită, dacă Rușii se retrag în direcția impusă lor atât prin gruparea

forțelor lor cât și prin linia comunicațiunilor — adevărat spre Mukden, sau dacă din această direcțiune naturală de retragere sunt împinși de către Japonezii spre vest, ori li s'a tăiat cu totul retragerea.

O privire pe hartă arată enormele desavantajii ce le-ar aduce cu sine o respingere de pe linia ferată și șoseaua ce duce spre Mukden. Numai șoseaua și un drum departe cam 8—10 kilometri spre vest de ea au direcția spre Mukden; respinși de aci, se ajunge într'un ținut sărac de căi de comunicațiune și unde două drumuri în direcție vestică și nord-vestică duc la Hunho, un fluviu destul de mare ce nu e trecut decât de drumul care duce spre vest — încolo până la Mukden n'are poduri. Dacă Rușii ar fi împinși într'acolo ei ar fi întrecuți de Japonezii cari ar merge spre Mukden pe căi mai scurte și mai bune și le-ar tăia cu desăvârșire drumul spre Mukden. S'ar da atunci o luptă în împrejurările cele mai nefavorabile parte cu frontul întors, cu fluviul Hunho la spate — ceea ce ar fi identic cu o catastrofă.

Generalul Kuropatkin raportează țarului că Sâmbătă o mare parte a armatei se afla la sud de drumul de fier ce se ramifică la Santai, pe când restul armatei își schimba poziția la fluviul Tait-siho. Despre Japonezii spune numai că în adevăr se aflau în apropiere nemijlocită de trupele rusești, dar că se mărgineau a împușca ascunși, în iarba mare, asupra Rușilor. Pasagiul că generalul Orloff a trebuit să se retragă suferind pierderi mari, este de o mare importanță pentru judecarea situației Rușilor. În adevăr, generalul Orloff era însărcinat să ocupe minele dela Iantai, adevărat șoseaua și astfel să asigure retragerea spre Mukden. Orloff s'a îndreptat spre sud-vest. În lupta cu trupele japoneze îndreptate într'acolo, Orloff a fost bătut și numai dintr'un regiment — după raportul oficial — a pierdut 1.509 de oameni, adevărat întreg regimentul a fost ca și nimic, dar a reușit să se retragă la Iantai. Se vede dar că zadarnic se caută prin lupte a se deschide calea spre noroc.

Știrea generalului Sacharoff întregește tabloul situațiunii. După ea, trupe numeroase japoneze se află dela înălțimile Iantaiului până la Tait-siho; se pare astfel că planul de împresurare spre răsărit le-a reușit. Spre vest se îndreaptă iarăși multe trupe japoneze așa că încunjurarea Rușilor se va face de ambele părți.

Știri mărunte la ultimele întâmplări de pe câmpul de război.

— O depeșă din Tokio spune că între cei morți în luptele dela Liaoyang se află fiul ministrului de războiu Terauhi și fiii generalilor Fukushima și Mouraki. Listele oficiale ale pierderilor și ale trofeilor lor se așteaptă pe mâine.

Din străinătate.

Intrevederea ministrului de externe englez și francez. Din Londra se telegrafează, că în curind ministrul afacerilor externe engleze, lordul Landsdowne va merge la Paris, pentru a confera asupra regulărei definitive cător-va puncte din acordul anglo-francez de astă primăvară.

Intrunirea Reichstagului german. Din Berlin vine știrea telegrafică despre convocarea Reichstagului german. „Deutsche Handelszeitung“ adevărat este din isvor competent informat, că cu patru săptămâni înainte de sfârșitul vacanței de vară Reichstagul va fi convocat, pentru-că cercurile cele mai înalte ale imperiului doresc ca tratatul germano-austro-ungar să se încheie definitiv încă anul acesta.

Convenția aglo-tibetană. Din Londra se raportează, că agenței Reuter i-se anunță din Lhassa, capitala Tibetului, că Dalai Lama a adoptat condițiunile Englezilor subsemnând convenția anglo-tibetană.

Flota engleză la Constantinopol. Duminică după Selamlık, a avut loc o revistă militară în onoarea admiralului englez Domville.

După revistă, admiralul Domville și O'Connor, ambasadorul englez la Constantinopol, precum și doi admirați și șeful statului maior al escadrei engleze au fost primiți în audiență de Sultan.

Admiralul Domville și suita sa au părăsit seara Constantinopolul.

In Albania. Situațiunea în sandjaciurile Ippek și Prisrend s'a înrăutățit în ultimul timp.

Principala cauză a acestei situațiuni este atitudinea slabă a guvernului față de Albanezi, și de locuitorii din districtul Liuma.

Populațiunea creștină este îngrijată de sgomotele ce circulă despre izbucnirea iminentă a unei insurecțiuni, precum și de violențele ce se comit.

In urma intervențiunii ambasadelor rusă și austro-ungară la Poartă și a agenților civili pe lângă inspectorul general. Intărirea de trupe au fost trimise dela Mitrovița și Salonic la Prisrend.

Convenția Româno-Germană. Cetim în Pester Lloyd: „Aflu din București că reprezentanții Germaniei pentru negocierea tratatului de comerț cu România au sfințit lucrările. Convenția așteaptă numai semnătura primului ministru Sturdza, care se întoarce din străinătate în cursul acestei săptămâni. În privința amănuntelor convenției se păstrează cea mai mare discreție și se aud numai presupunerii nehotărâte. Și nici nu trebuie de așteptat că, îndată după ce se va vesti oficial încheierea ei, să se publice și coprișul. „Sigur însă e, că reprezentanții României, care aveau poruncă de a căuta ca nu cumva să nu reușească tratativele au făcut în foarte mare parte pe vocea colegilor lor germani“.

Ziarul „Neue Freie Presse“ anunță că tratatul între România și Germania este încheiat. El va fi iscălit însă încurând.

De la altă parte „Voința Națională“ de aseară publică următoarea informație:

„Din izvor sigur, din Berlin, se află că tratatul de comerț între România și Germania nu s'a putut semna pentru-că e de nevoie să se sfințească tratativele între Austro-Ungaria și Germania. Singurul punct rămas nehotărât între România și Germania ar fi întinderea concesiilor de făcut României în „chestia veterinară“, Germania n'ar voi a o tranșa față cu România, căci, (credem noi Red „V. N.“) astfel și-ar da din mână o armă de folos în negocierile cu Austro-Ungaria, care ține foarte mult și foarte interesantă la îngreuierea cât mai puțin a exportului său de vite în Germania. Știrea e dată de „Pester Lloyd“, sosit ieri.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 12 Septembrie 1904.

— **Aniversarea mitropolitului primat al României.** I. P. S. Sa Mitropolitul primat Iosif Gheorghian a serbat Sâmbătă 10 curent a 75-a aniversare a nașterii sale.

— **Serbare națională.** Luni 30 August fiind a 27-a aniversare a luării Griviței, s'a oficiat un Te-deum solem la mitropolie în București. De asemenea s'a făcut slujbe religioase la toate bisericile din București și din țară.

— **Congres.** Cetim în „Voința Naț.“: Guvernul român a fost invitat să ia parte la congresul internațional de geografie care se va ține la Washington în cursul lunii Septembrie.

— **Prim-ministrul Dr. Körber în Bucovina.** Citim în „Deșteptarea“: In 2 Septembrie n. c. prim-ministrul Dr. Körber a sosit în Bucovina. La Coțman Excelența Sa a fost așteptat de președintele țării prințul Hohenlohe, căpitanul, districtual consilierul Krzeszniowski, primarul Bajan și multe deputațiuni și popor. In Coțman Excelența sa a fost salut de președintele țării, apoi de primarul Bajan care a mulțumit pentru gimnaziul nou înființat din Coțman, și în urmă de dep. N. Wassilko. Excelența Sa a mulțumit și s'a întreținut cu persoanele ce i-au fost prezentate. La Lujeni

Ex. Sa a fost salutat de către societățile „Sic“, prin deputatul Pihuleac.

In Cernăuț la gară Dr. Körber a fost așteptat de către mareșalul țării I. Lupul cu comitetul țării, primarul Kochanowski cu presidiul magistratului, Em. Sa I. P. S. Sa Archiepiscop și Mitropolit Dr. V. de Repta cu ven. consistoriu, preoțimea catolică, parochul evangelic.

La Cernăuț prim-ministrul a fost întâmpinat cu o aloctiune de binevenire de către mareșalul țării I. Lupul, apoi a vorbit primarul Cernăuțului bar. Kochanowski, președintele țării a prezentat apoi d-lui prim-ministru multe personalități, cu cari acesta s'a întreținut foarte afabil.

— **Logodnă.** Ni-se anunță logodna D-soareii Emilia Nicolescu cu Domnul Ioan Silaghi cleric absolut.

— **Boala ducelui de Bavaria.** Ducele Ludovic Wilhelm de Bavaria a căzut de unezi de pe cal pe câmpul manevrelor. A avut o comotțiune cerebrală. Starea sa este foarte satisfăcătoare.

Ducele și ducesa Carol Teodor de Bavaria au plecat pentru a vedea pe fiul lor rănit.

— **Accident cu automobilul.** Din Salzburg se depeșează că baronul Karl Erlanger, pe când făcea o cursă în automobil, în momentul când trecea peste șinele căii ferate, automobilul său a fost isbit de tren. Baronul și-a rupt picioarele și i-s'au sdruncinat intestinele.

Curînd în urmă a murit.

— **Linia B. B. B.** Cetim în „L'Indépendance Roumaine“:

Se stie că încă primul guvern Sturdza a avut în vedere crearea unei căi ferate Berlin-Constanța; construcția unei linii speciale telegrafice Berlin-Constanța și în fine punerea unui cablu maritim Constanța Constantinopol.

Cele două puncte sunt deja de mult executate; dificultățile ce se opun la realizarea punctului al treilea sunt pe cale de a fi delaturate.

Estat după „Zeit“, câte-va detalii relativ la chestiune.

La 19 Iulie 1899 s'au fondat la Colonia „Compania telegrafică pentru Europa orientală“ cu un capital de 1.000.000 marce, cu scop de exploatare a cablului Constanța-Constantinopol. Guvernul român a acordat acestei societăți o subvenție anuală de 40.000 mărci și monopolul între România și Turcia pe 30 de ani. Insa negocierile cu Turcia au durat până în zilele astea din urmă. „Eastern Télégraph Company“, proprietarul cablului Odesa-Constantinopol intenționa a deține exclusiv monopolul punerii cablului în apele turcești. A făcut tot posibilul ca să depărteze concurența germană în fine s'a trecut peste aceste obstacole și în curînd se va realiza cablul Constanța-Constantinopol. Linia telegrafică se va estinde de-a lungul căii ferate spre Bagdad. Va trece prin Berlin la Constanța, Constantinople, Scutari, Angora, Diarbekir, Bagdad și de acolo prin Bassorah spre Golful persic. Linia va obține denumirea B. B. B., deoarece trece prin o mulțime de orașe mari a căror nume se începe cu această inițială: Berlin, Breslau, București, Bizanț, Bagdad, Bassorah.

Noua linie va fi de o mare importanță, deoarece ce va fi mai repede și mai ieftină pentru comunicațiile telegrafice între Germania, Austro-Ungaria și Indiă, decât celelalte.

Telegramele pentru această ultimă destinație, precum și pentru Australia, insulele malaice, sunt azi transmise prin Compania indo-europeană prin Odesa, Kercl, Tiflis, Teheran, Golful persic și de acolo prin cablul de Curaci la gurile Indului. Linia germană va face o concurență puternică celei engleze.

Nu este deci nici o exagerare inspirată de optimism a pretinde, că o însemnată parte a comerțului de transit între Europa și Asia mică, Golful persic și Indiă se va efectua prin portul Constanța.

„Zeit“ remarcă, că guvernul român exploatează deja de mult un serviciu de vapor rapid în concordanță cu trenul direct de Berlin.

Sa luat măsuri pentru extinderea acestui serviciu de navigație până la Atena și Alexandria, cu intenția de a atrage un contingent însemnat de voiajori între Europa și Egipt.

Dacă această politică comercială va fi urmărită cu chibzuială și energie, Constanța ar lua incetinel rolul portului Brindisi. Și ziua când va fi terminată calea ferată Bagdad și linia telegrafică Berlin — București — Bagdad, marșruta pasagerilor va lua o schimbare deoarece majoritatea persoanelor cari merg spre Indiă sau Anatolia vor preferi calea mai scurtă Constanța — Bagdad — Bassorah, decât să treacă peste Marea roșie.

— **Cununie.** Doamna și domnul M. Rădulescu anunță căsătoria fiicei lor Elena cu dl. Constanti Sandu, ce se va celebra în bis. Sf. Nicolae din Călăraș (România).

— **O locuință ciudată.** La Rio-Vista, mic orașel din Nevada, un minier și-a construit o casă, ne avînd alt material, cu sticle de bere goale.

Imobilul are o lungime de 7 metri și o lățime de 5 și jumătate și e compus numai din 2 odăi.

— **Urși între munții Corniarevei.** Din Lugoj se anunță, că populația din regiunile Corniarevei era toată vara în continuu cuprinsă de agitațiune și spaimă din cauza urșilor, cari se arătau în număr neobicit de mare, ba chiar și acum causează noaptea mari pagube printre turmele de oi. Autoritățile comitatense au decis acum să facă sfîrșit acestei stări pornind goană împotriva acestor pachiderme.

— **Omor cu plumb topit.** Din Belgrad vine știrea despre un omor îngrozitor, demn de timpurile inchișiunii. In comuna Cotșevo, cercul Pojarevaț Iosif Comenski a înșelat pe pretinul său Iosif Skorupa afară la pădure. Aici au început ambii să se chefească, mai bine zis Komenski a îmbătat pe Skorup, după aceea a făcut foc, și a topit plumb pe care l-a turnat în urechia pretinului său, care dormia dus. Nefericital jertfa a murit între mari dureri în pădure. Ambii sunt supuși austriaci.

Incoronarea regelui Petru. Din Belgrad se scrie, — că coroana Sêrbiei, comandată de către regele Petru la Paris este deja gata, pe care o va aduce la Belgrad în 12 c. consulul sêrbesc la Paris. Dintre insigniile încoronării este gata sceptrul și paliul. Pe sceptru să află o singură peatră scumpă, care împodobia odinioară spada lui Karagiorgievits. Paliul a fost făcut la Viena, confecționat din catifea purpură de Venetia și este greu de 24 klg. După actul încoronării regele Petru voia să facă o vizită la Roma, de unde însă i-s'a dat să înțeleagă, că până ce Europa nu se va convinge despre îmbunătățirea referințelor din Serbia, până atunci regele Italiei nu-l poate primi pe regele Petru, care de altcum este rudă cu Emanuel III.

— **Congresul de presă internațional** a fost deschis Duminică la 11 Septembrie în Vine. Obiectul principal dela ordinea de zile este proiectul unui juriu de presă internațional, care să decidă în ori-ce afacere de această natură. Se crede că prin asta s'ar ridica nivelul presei, dar nu știm ce ar zice la asta legea de presă din diferite țări.

— **Fuga cailor din două rigimente engleze.** — Se anunță din Londra că un accident extraordinar s'a produs pe câmpul de manevră, al regimentelor 8 și 18 de husari.

Acest teren de exerciții se găsește nu departe de Southampton.

Șase s'au șapte sute de cai se aflau pe acest câmp. In timp ce un veterinar, ucidea cu pușca un cal bolnav și care nu se putea vindeca ceilalți cai s'u speriat. Rupînd legăturile cu cari erau legați s'au risipit în toate părțile într'o fugă spăimîntătoare.

In această fugă caii au dat peste corturile soldaților rîndind pe mulți din ei.

Vre-o două sute de cai scăpați, au traversat în fuga mare orașul Winchester în puterea nopții, producînd mare panică printre locuitori.

Mulți cai au ajuns până la Southampton și s'au aruncat în apa portului.

Cea mai mare parte din cai s'au găsit răniți și morți.

— **Congres.** La Geneva s'a deschis Luni al doilea congres de filosofie sub presidenția d-lui Gourd, președinte efectiv, și sub presidența de onoare a d-lui Ernest Naville, decan al congresului.

Au luat parte 316 membrii.

Congresul a discutat rolul istoriei filosofiei în studiul filosofiei.

— **Mort din cauza impusăturii unei muște.** Din Becicherecul Mare se telegrafează, că dirigentul corului din Hatzfeld Josef Schidek, un compozitor cunoscut la Unguri, a murit zilele trecute în etate de 79 ani în urma mușcătorei unei muște.

— **Supus american în prinsoare rusească.** Din Stockholm se vestește, că supusul american Alm și soția acestuia, cari ambii s'au născut în Finlanda, unde acum veniseră să cerceteze rușele lor, au fost deținuți, din motivul că Alm a scris protestul contra opririlor Finlandezilor. Alm s'a adresat secretarului de stat american Hoy pentru intervenție.

— **Conflictul între consulul român și grec din Iania.** „Politische Correspondenz“ din Viena primește o știre gravă din Constantinopol. Relațiile dintre consulul român și cel grec din Iania au fost întrerupte.

Cauza conflictului este aceasta:

Consulul grec din localitate, Napoleon Betsos, n'a trimis după obicei, dragomanul său ca să salute pe consulul din România Pădean și nici n'a răspuns la comunicarea oficială a instalării sale.

Astfel consulul român s'a adresat superiorilor săi, întrebând dacă el, din parte-l trebuie să să viziteze pe consulul grec.

Domnul Pădeanu a primit ordin să nu-l viziteze.

Astfel relațiile dintre cei doi consuli au fost întrerupte. E temere ca acest conflict să nu dea naștere la complicații diplomatice.

— **Rușii judecați de Francezi.** Iată ce scrie faimosul lt.-colonel G. Piquart despre tactica rusă și cea japoneză:

Rușii știu să execute atacuri riguroase cu baioneta.

Japonezii știu dirija admirabil focul asupra unui punct determinat și a-l periclita.

Soldatul rus e prea greu pentru a face din el un tiraior bun ca soldatul german sau sprinten ca cel francez.

În Franța ori ce soldat se poate utiliza ca patrulă și și ca tiraior.

În Rusia misiunea aceasta se confiază la soldați anume instruiți pentru așa ceva, și aleși cu îngrijire.

Soldatul rus ordinar nu face nimic, dacă nu e comandat.

I-se poate cere acte de devotament, de abnegațiune, de supunere oarbă, dar să se conducă singur, nu.

Și pentru ce să ne mirăm de nătângia soldatului rus, când numărul analfabeților în oștire e de 56 la sută!

În Japoni situațiunea e cu totul alta.

Instrucțiunea primară e cu totul obligatorie, gimnastica e introdusă în toate școalele.

Astfel, când tinerii ajung să tragă la sorți, ei sunt deja instruiți și membrele corpului sunt flexibile.

Instrucțiunea militară are pe ce se baza la recrutele japoneze.

Deci rezultă că soldatul japonez știe, de sine utiliza în luptă, toate avantajele solului, fie că atacă, fie că se apără.

La aceste se mai adaugă un admirabil sânge rece și un dispreț de moarte extraordinar, în mijlocul celui mai infernal tumult, și a celor mai mari primejdii.

Valoarea profesională de soldat a Japonezului e deci superioară.

În resumat tactica Rușilor e o tactică de oameni fanatizați și proști, iar ceea a Japonezilor a unor oameni superiori și c'o voință de fier.

Și dacă mi ar fi permis, termină lt. col. Piquart, să modific pentru trebuința cauzei o apreciere făcută cu privire la succesele armatei prusiane, aș zice, că succesele repurtate de armata japoneză, sunt victorie a dascălului asupra popii rusești, a științei asupra ignoranței.

— **Diplomă de onoare.** Sub acest titlu foaia maghiară din loc publică următoarea știre: „Ministrul de agricultură a distins pe *Gruja Samu* fost locuitor în Turdaș, cu diplomă pe onoare, pentru-că în decurs de 5 ani și-a condus de model economia sa țărănească ca astfel pe viitor să fie încurajați și alții întru a-l imita. Oare se susține ministrul de agricultură, ca Gruja Samu a economisat așa de bine și

de model, încât astăzi își câștigă pâinea ca pandur orașănesc?”

Eată ce plătesc diplomele de onoare datorite de ministrul maghiar! Curată ironie! („*Libertatea*“).

— **Pasapoarte.** Ministrul de interne face cunoscut, că numai în Rusia și Turcia să cere, ca pasaportul să fie vidimat și de consulul său din țara noastră, fiind a se plăti la consulul turcesc cor. 4.80 fill., ear' la cel rusesc cor. 9 pentru vidimare. Pentru România numai acele pasapoarte au să fie revăzute de consulat, cari se dau în locul unde și este consulat român. Cum în Ungaria numai în Budapesta este consul român, numai cele făcute pentru locuitorii din capitală au să fie duse și la consulatul rom. spre vidimare, neavând a se plăti nimic pentru acest lucru.

Se vestește totodată, că lucrătorii ce merg în grupe, cete întregi, numai așa pot trece în România, dacă ministrul român de interne, le dă îngăduință. Altfel îi opresc la graniță.

— **Urmările secetei în Germania.** Seceta feroasă ce nimic anul acesta toate nădejile economilor dela noi, — e tot așa de tristă în urmările ei aproape în toată Europa. În Germania se plânge lumea, că nici odată an economic mai rău ca anul acesta, nu țin minte să fi fost. Pe multe locuri, ne-mai având vitele ce să pască, că pământul e ca ars, — au fost siliți să înceapă a da, cari au ce, deja acum vara, nutreț uscat la vite!

— **Pentru plăcerile verii.** Ziarul „Golois“ din Paris scrie că vara trec prin Elveția câte trei milioane de turiști, cari vreau să vadă frumusețile ei, și lasă pe acolo cel puțin 150 milioane de franci! La Riviera, în Italia și în Spania merg aproape tot atâta, dar aceștia cheltuiesc peste 300 milioane. În paris trec pe an 900.000 de străini, în Londra 600.000, în Berlin 500.000, în Viena 300.000, etc. toți lăsând potop de bani în numitele țări și orașe, pe la hotelurile, pe la scâlzi.

De tot ziarul francez scrie, că se cheltuiesc 760 milioane franci de cătră publicul Europei, care merge să-și petreacă vara la scâlzi ori țări străine.

— **Mijloc de a face să plouă!** Poporul din Cristelec (com. Szilágy) văzând că seceta nu mai încetă, în două rânduri și-a băgat clopotul bisericii în fântână, unde l'au ținut câte-va zile.

— **Mare potop în România.** Zilele trecute au fost ploți așa de mari în județul Covurlui în cât valurile apelor au revărsat mai multe sate. Comuna Pechea a suferit mai mult. Puhoiul năpraznic a dărâmat 40 case țărănești și alte 80 amenință a să dărâma. 40 prăvălii au fost ruinate, 120 familii au rămas fără adăpost și fără hrană.

— **Congresul internațional al religiunilor.** Zilele acestea se ține la Bâle, în Elveția, un congres internațional de istoria religiunilor.

Scopul congresului este să studieze sentimentele omenești, să arate ce au fost religiunile și care e locul pe care l'au ocupat în viața popoarelor, fără a le cerceta din punct de vedere dogmatic. Congresul are un succes considerabil: 350 de aderenți din toate țările, între cari numeroși profesori universitari, iau parte.

— **E bine s'o știm.** Consiliul de ministri a hotărât, că dacă cineva a fost pîrît pentru-că a pășunat vitele în loc oprit, dar pîrîtorul nu cere să fie pedepsit, ci să i plătească numai paguba, trebuie să se îndrepte la judecătoriile civile. — Într'o comună, de unde din pricina de boli de porci porcii

nu pot fi mânați la tîrg, porcii pot fi mânați dintr'un loc în altul în hotarele comunei și să pot vinde în comună, fără să ceară mai înainte îngăduință. — S'a hotărît, că exarendarea ținuturilor de vînat al comunelor o întărește reprezentanța comunală. Dacă reprezentanța aceasta nu e mulțumită cu prețul ajuns prin licitație, poate nimici licitația, și poate publica licitație nouă.

— **La 26 Septembrie se va deschide la Constanța al treilea congres organizat de „Asociațiunea pentru înaintarea și răspândirea științelor“.**

Costul transportului, ducere și întoarcere pe căile ferate, se va plăti pe jumătate.

De asemenea s'au luat măsuri pentru înlesnirea găzduirii cu preț redus la Constanța.

Adesiunile pentru acest congres trebuie înaintate dlui președinte Radu, inginer-inspector, strada Mihai-Vodă Nr. 9.

I-a trebuit 10.000 de sticle ca să o clădească.

— **Memoriile artistei Sarah Bernhardt.** În ultimul număr al revistei „Strand Magazine“, Sarah Bernhardt continuă seria memoriilor ei. Între multe episoade interesante din viața ei, povestește că odată, fiind cam bolnavă, medicul i-a prescris opiu, ca să poată dormi. A doua zi simțindu-se mai bine jucă rolul d-uei Clarkson din „Străina“ de Dumas. În timpul reprezentației însă îi venira amețeli din cauza opiuului și în scena culminantă, în loc să spue o tiradă mare, fără să-și dea seamă, spusă numai: „Vroiam doamnă, să vă arăt motivele pentru care am lucrat așa cum făcut dar mi-am luat de seamă și sunt decisă să nu vă povestesc încă nimica“.

Partenera ei se speria strașnic și crezu că Sarah Bernhardt a înebunit; și ea singură fu foarte surprinsă când i-s'a spus mai târziu ce-a făcut. Dar nici criticii, nici publicul n'au observat nimic.

Cu ocazia asta marea tragediană arată cât de bine e ca piesele să fie scurte și se exprimă contra tiradelor lungi.

Povestind această întâmplare lui Dumas, acesta răspunde: „Când scriu o bucată, o consider de bună; când o văd jucându-se, îmi pare idioată; când însă cuprinsul ei mi-e povestit de cine-va, îmi pare admirabilă, de oare-ce atunci ori cine lasă cel puțin jumătate afară.“

— **Un pariu american.** Cu ocaziunea alegerilor pentru presidenția Statelor-Unite se fac mari pariuri între politicianii americani.

Iată un pariu adevărat american.

Un politician negru din Saint-Louis, entusiasmat pentru actualul președinte d. Roosevelt, a oferit viața sa contra cinci dolari, dacă candidatul său nu va fi ales.

El a semnat următorul angajament:

La toți cei ce vor vedea prezentul angajament, salutare!

Să știți că eu, Americ Pates sănătos la corp și la minte, am promis solemn, înaintea lui Dumnezeu ca martor, de a-mi pune capăt existenței terestre sărind din mijlocul punții Eads în Mississippi, 7 zile după alegerea prezidențială din 1904, dacă Theodor Roosevelt, candidat republican, n'ar fi ales.

— **Ciuma la Hamburg.** După „Fremdenblatt“, vaporul englez Bishopgate, sosit erî din Argentina, a trebuit să-și întrerupă descărcarea pentru-că s'au găsit pe bord mai mulți șoareci morți, al căror examen a părut necesar Institutului de bacterologie.

În așteptarea rezultatului examinării șoarecilor morți, operație care nu este încă sfîrșită, vaporul a fost oprit în carantină.

— **Rusul și Japonezul.** Ziarul „Le Monde Illustré“, face un curios paralelism între soldatul rus și cel japonez, care de altfel — în ce privește pe soldatul rus, — e cu totul eronat. Eată-l:

Rusul e soldatul frugal, răbdător, resistent, pe care războaiele l'au făcut apreciat. E dotat c'un caracter calm și rece, ținînd din origina sa mongolă o lipsă totală de nervi, ce îl face nesimțitor la suferințe și privațiuni, nepăsător de foc, neturburat în primejdia cea mai tare.

De o bravură rece, aproape automatică, ei e massa, blocul nemișcător pe care îl poți pune pe un punct oare-care cu o încredere absolută. De o supunere pasivă, orăbă fără să-și dea socoteala de altfel, voinței șefilor săi, totul e regulat pentru dînsul dacă a primit un ordin „în numele lui D-zeu și al țarului“.

Caracterul Japonezului, în afară de bravura, e tocmai invers temperamentului adversarului său. E tot atât de vioiu, de avîntat, impetuos pe cât rusul e de rece și calm.

De o bravură nebună, temerară, Japonezul aleargă către adversar și caută, mai cu seamă lupta la piept — atavism, fără îndoială, rest de sânge din „Samurai“ cu două săbii — Curaj de altfel orb, negânditor neținînd nici o socoteală de pierderile suferite, mergînd lesne la exterminarea totală. Japonezul se arată la război un adevărat asiatic. De o cruzime neuzită în timpul... și după luptă se dă la acte de o sălbătecie oribilă. Japonezul n'a învățat să dea îndărăt. Și ce are să se întîmple când într-o zi va trebui să se reculese?

ECONOMIE.

Arad, 12 Septembrie

Iernatul vitelor de prăsilă. Ministrul de agricultură, Tallián Béla, le-a atras în scrisoare luarea aminte a tuturor economilor asupra chipului cum își iernau mai de mult vitele economii. Aceștia își mînau peste iarnă vitele în ținuturi unde să făcuse nutreț mai mult și nu erau atâtea vite. Firește, în schimbul iernatului plăteau și ei ceva: bani sau altceva. Două foloase putem trage din chipul acesta de a ierna vitele: Economul lipsit de nutreț nu e nevoit să-și cumpere cu bani scumpi nutreț și să-l aducă acasă cu cheltueli mari, ci-și mîna vitele la locul unde a cumpărat nutreț pe bani sau pentru un anumit număr de vite, dar la toată întîmplarea mai ieftin decât dacă ar fi adus nutrețul acasă. În chipul acesta și în anul de față putem să scăpăm de perire multe vite. Cei cari vreau să primească sau să dea vite spre iernare, să-și trimită numele, dimpreună cu condițiile lor, la ministerul de agricultură. O pot face pe calea reuniunilor de agricultură și economie.

Bibliografii.

A apărut:

Carmen Sylva studiu critic de dl A. P. Vojen. Prețul 1 coroană + porto 10 bani și se poate comanda la administrația „Tribunei“.

Calendar pe anul dela Christos 1905. Anul XXVI. Prețul unui exemplar 40 fileri. Arad, editura și tiparul tipografiei diecesei gr.-or. române. Calendarul are următorul conținut: Cro-

nologia pe anul 1905. Sărbători și alte zile schimbătoase. Posturile. Sărbători școlare. Astronomie.

Arta calendaristică: Cele 12 luni cu rubrica calendarului gregorian între pagini foite destinate pentru diferite însemnări. Genealogia casei domnitoare, genealogia domnitorilor străini și exotici. Sematismul mitropoliei gr.-or. române din Ungaria și Transilvania. Taxele postale și pentru telegrafie. **Partea literară.** Moise Nicoară (studiu biografic cu portret). Tămăia (legendă) de Maria Cioban. Socialismul (dialog) de I. Groșorean. Eroul dela Königerätz de St. O. Iosif. Sentențe asupra virtuții. Capitanul Romano (V. Alexandri). Un mijloc de însințare de Nic. Bușcaiu. Casa națională din Arad (ilustrațiune). Patronul țiganului (Th. D. Speranța). Un capitol despre lene și superstiție de G. Coșbuc. Mândro, mândro, vrei nu vrei poezie de Mih. Eminescu. Vulcanul legendă din popor de Maria Cioban. Minerva (Zeita științelor), poezie de Nicu Stejărel. Dați creștere fetițelor voastre. O. T. Baba n'aude, dar potrivește de Elena D. O. Sevastos. Lupul și Titirez, Basn pentru copii de Th. D. Speranța. Poesii populare. Economie. (Despre Lucernă; Creșterea rimatorilor; Albinele) Sfaturi economice. Felurim. (Țeranul deștept; Un marior bun; om căruia îi plouă aur din cap; O țară fără închisorii; Regele și cerșitorii; Imperatorul și pielarul). Glume (feștanie țigănească; țiganul și ciobanul, Motul și pâinea cea albă; țiganul bolnav; țiganul cu inelul; între prieteni, la cărlumă; pocală și Sasul; un recept; De ce? Asta-i și mai rău). Chicituri și chiuituri. Inserțiuni și reclame.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Avis

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că

Cafeneaua „Japan“

transformată conform recerintelor prezentului a trecut cu ziua de 8 Sept. 12 ore meridiane în posesiunea mea.

După experiențe de mai mulți ani, pe cari le-am câștigat în cafenelele de primul rang și în kioscul din parcul Baross din Arad, am ajuns în plăcuta poziție să pot satisface pe deplin pretențiile on. public în privința asta, din care causă am lipsă de binevoitorul sprijin al on. public, pe care implorându-l, rămân

cu deosebit respect.

Szűsz Mór

cafegiu.

368

Dimineața cafea abonama, ori lapte la lună 6 cor. Mai departe se poate abona la ziar pentru preț d jeumătate.

Biroul de credit reforme și de încasare Seidl és Matiegka

Temesvár-Józsefváros, Kültl-ter 3 szám.

da informațiuni și deslușiri confidentiale atât în afaceri ceosebite cât și despre lucruri grivate de pretutindeni în țeară și străinătate, în modul cel mai conștiincios și discret.

Primește

319

contra honorar moderat afaceri de încasare dela comercianți și industriaști, încasarea pretenșiunilor dubioase pe cale pacinică ori procesuală, mai departe

mijloace

afaceri de împrumut și financiare, achitări de datorii, precum și vindrea și cumpărarea de bunuri și esilități.

Escompturi de cambii. Losuri în rate.

BRAUN GUSTÁV

măsar.

Arad, Petöfi-utca 11 sz.

Primește tot felul de lucru aparținător branșei sale, executat în modul cel mai conștiincios și cinstit.

Rog spriginul prețios al p. on. public, rămân

Cu stimă:

BRAUN GUSTÁV

331

măstru măsar.

Valentiny József iun.

croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul stradei Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confecționează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante din materii indigene și engleze de lână, după croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă a sosit deja și astfel mă aflu în poziția plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să corespund celor mai delicate pretenșiuni.

Cu stimă:

342

Valentiny József jun.

croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

Editor-proprietar: George Nichin

Redactor responsabil: Ioan Russu-Ștrianu.

LENGYEL GYULA

lăcătar de zidiri.

Arad, Strada Vörösmarty Nr. 3.

Pregătește accesorii de fer pentru zidiri, grilaje pentru cimitire, mașine de fert în formă de masă și ori-ce fel de lucrare de lăcătar.

332

Cu stimă:

Lengyel Gyula.

Cursul pentru pregătirea mai departe a tinerilor al lui

CZOBOR OTTO, ARAD.

Pregătește pentru examenul de admisiune la obținerea dreptului de voluntariat.

În curs funcționează profesori de forță. De plasarea elevilor din provincie se îngrijește direcțiunea cursului. La recerări servește cu informațiuni

CZOBOR OTTÓ

conducătorul cursului.

— Kossuth-uteza Numărul 41. —

358

Am onoarea aduce la binevoitoarea cunoștință a p. t. publicului din Arad și jur, că am deschis în

Arad, strada Batthány Nr. 38.

o prăvălie pentru

pictatul de firme și pentru vopsit.

Primește pentru prețurile cele mai moderate pictarea de firme, adrese, de embleme pe sticlă, lemn, tinichea, pânză etc. de la cea mai simplă până la cea mai artistică, precum și vopsiri de biserică etc.

Inscripții pe stenguri, monograme, embleme familiare pregătite prompt și pentru prețuri senzațional de echitabile.

Primește mai departe vopsirea mai simplă, și mai artistică pentru prețuri solide.

Pentru lucru de vopsire pe seama domnilor arhitecți prețuri separate avantajoase.

Când rog spriginul și încrederea p. t. public, tot odată promit că pentru lucrul pregătit la mine cu conștiințioasă și punctualitate primesc toată garanția.

Rămân cu deosebită stimă:

Kondorossy Imre,
pictor de firme și vopsitor.

297

Avisăm pe on. public că sub

Nr. 11 Calea Archiducului Iosif

(colțul stradei Karolina)

am deschis sub firma

Reuniunea industriasilor Aradani

pentru fabricarea de mobile

un magazin pentru mobile.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, tot odată rugăm on. public să binevoiască a ne onora cu visita.

Arad, 1 Septembrie 1904.

364

Reuniunea Industriasilor Aradani

pentru fabricarea de mobile.

Prăvălie pentru mănuși și suspensorii a lui

HUBATSCHKEK T.

ARAD, Szabadság-tér 20 sz.

(In casa Băncii populare și de industrie Aradane.)

Recomandă on. public mănușile pentru femei și bărbați fabricate în atelierul propriu, în toată culoarea și în tot fazonul, pe lângă prețurile cele mai culante; mai departe se capătă tot felul de mijloace de pansare din materia cea mai bună, fabricate conform indicațiilor medicale. Mai departe recomand asortimentul de cravate, pe care le vând pentru prețuri extraordinar de echitabile. Rugând spriginul binevoitor al public rămân

303

cu respect: **Hubatschek T.**

Köszeghy Sándor

tinichier.

Arad, Boros Béni-tér 16.

(Casa Vanicsek)

335

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparații de apeduct) dela execuția cea mai simplă până la cea mai artistică. Ori-ce reparație se face prompt și grabnic.

— *Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante.* —

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comane foarte potrivite, de oare-ce la întrebunțarea de apă nesiposă ori murdară nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică,

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Kákóczy-uteza 27. sz.

253

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-uteza 2.

341

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumi și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate mobile.

Primește emailarea de bicicle în foc, nichelarea părților constitutive de bicicle, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu incopciare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoțele electrice, ori repararea acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru odăi.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

4%

BANI!

4 1/2%

pe realități și bunuri cu 4—4 1/2% amortizațiune la locul I. și II. fără spese anticipative, precum și credit personal exoperează grabnic, culant și sigur

PHILIPP GRÜN WALD,

Agentură de bancă, Incasso,

Biuro de informațiuni

320

TEMESVÁR, Józsefváros, Küttl-tér Nr 5.

Maî departe mijlocesc vinderea și cumpărarea de case, bunuri, cafenele, hoteluri, restaurante, prăvălii de tot felul; am prenotate case pentru vânzare dela 2000—140.000 coroane depunerii favorabile de capitaluri cu 7 1/2—8% venit curat, vindere de pământ etc., arende de pământ dela 100 jugăre în sus.

4 1/2%

4%

Nouă ferărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că am deschis în

ARAD, piața Boros Béni Nr. 6**o nouă ferărie**

cu articoli fabricație proprie, și parte comandați din locuri de primul rang.

Primesc comande de turnătorie și obiecte de arangiamente pentru mori, anume ventiluri de moară și petri de moară.

Fer bătrân și metale se cumpără în orî-ce cantitate. Cărbuni de fag se pot căpăta pentru prețuri estine.

Rugând prețiosul sprijin rămân cu stimă:

Szántó Izidor

fabricant de fer și oțel în Ujdézna.

324

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a m. on public, că pe **Strada Weitzer János Nr. 19,** casa Doamnei vęd. Dr. Petkó, am deschis un

atelier de tapiserie și înfrumșetare

corespunzător intru toate recerintelor de azi.

După o experiență de mai mulți ani câștigată prin prăvăliile de acest fel în Arad, precum și în urma legăturilor mele cu cele dintâiu fabrice, am ajuns în poziția plăcută, să satisfac pretensiunilor celor mai înalte ale on. public în această privință.

Primesc arangierea completă de hoteluri, restaurante, după moda cea mai nouă, prompt și pentru prețuri culante; primesc renovări, reparațiuni și obducerea de biliarde etc.

Rugând sprijinul binevoitor al on. public, rămân

Cu deosebit respect:

330

SZILVÁSY ISTVÁN, tapetier**MÁRTONFY VICTOR**

tinichier de zidiri și arte, instalator de apaducte.

Se recomandă mult onoratului public pentru pregătirea de orî-ce lucrare de tinichier.

— Prețuri solide. — — Esecutare promptă. —

Distins cu premiu la expoziția milenară.

Stipendiu de Paris.

Cu stimă:

334

MARTONFY VICTOR**ARAD. Local: Piața Boros-Béni Nr. 2.****Locuința: Strada Sárossy Nr. 2.**

(Casa d-lui Purcariu).

Ocaziune excepțională!

Din cauza zidirei și câștigării de local, vindem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicii de prânz, de cafea, de ceai și de mocca. Ceasce de cafea, ceai și de mocca în sute de feluri. Farfurii, tot felul de etaloane (blide) și ștelage pentru fructe și aluaturi.

SERVICII DE STICLA fabricate excelente din țeară și din străinătate. STICLE, PAHARE, FARFURII DE STICLA dela cele mai simple până la cele mai fine.

SERVICII Pentru LICORURI, VIN, ȘI BERE colorate ori din sticlă de cristal. Obiect de lux și folosire de alpaca și argint de China, execuțiunea cea mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figuri etc. din porțelan fin, maiolica și fayence. — Vase de nichel, mărfuri de metal, articol pentru arangierea de culine. —

Tasuri pentru servirea de licor, și altele din lemn, sticlă și metal. Recușite de mâncare din alpaca, ori argintate ori nickelizate, fabricate din țeară.

Lămpi: Pentru saloane, dormitor, refectorii, biurouri, pentru apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru restaurante, localuri de grădini și buline. Cu luminare electrică, de gaz, acetylen, petrol ori spirt

Ocaziune binevenită dar foarte scurtă pentru cumpărarea de trusouri, și alte lucruri pentru arangierea de locuințe, ville, verande și locuințe de câmp.

308

Gebhart J. és Fia.**ARAD, Andrásy-tér 16 szám.**

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se esecută prompt și la moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegarî, măsari și restaurante.

— Intreprindere de sticlărie. —

Nou magazin de mobile în Arad.**Szabadság-tér 17. szám.**

Am onoare a aduce la cunoștința v. o. public, că azi am deschis în Arad **un magazin de mobile** sub firma Improtocolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile din Timișoara, existent deja de 28 ani.

În urma principiului meu, a experiențelor mele multiple câștigate și a capitalului de circulațiune suficient mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor cerințelor on. public pe deplin.

Când îmi iau voia a recomanda noua mea întreprindere prețiosului sprigin al on. public, promit că voi nisui să binemerit de încrederea binevoitoare a on. public prin serviciu prompt, prețuri culante și marfă ndigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă:

FISCHER J.

măestru tapesier.